

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Глинчак М.В.

студент,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

СОЦІАЛІЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Людина протягом життя перебуваючи в соціальному середовищі, має пройти важливий соціальний процес, через який здійснюється взаємодія між людиною і суспільством, саме це і є соціалізацією.

Сутність соціалізації полягає в поєднанні пристосування і уособлення людини в умовах конкретного суспільства, отже вона в соціалізації пристосовується (соціальна адаптація) – процес і результат її становлення як соціальної істоти, і уособлення, як результат встановлення людини своєї індивідуальності в соціумі [1, с. 9].

Отже, процес соціалізації закладений в людині, яка не зможе нормально існувати і взаємодіяти з оточуючим соціумом, а лише буде існувати як примітивна тварина у природньому середовищі. Чим більш ефективно проходить соціалізація (це поєднання і баланс пристосування і уособлення), тим краще людині існувати, засвоювати, реалізувати себе і свої можливості на різних етапах соціалізації.

Великий вплив на соціалізацію людини і подальший її розвиток має таке явище як війна, саме вона здійснює найбільш негативний вплив на процес соціалізації, зупиняючи її подальший розвиток в соціумі, впливаючи на людину й на місце її перебування в природньому і соціальному середовищі [4].

Саме у процесі соціалізації можна побачити, що там, де відбуваються воєнні дії, – залишаються негативні наслідки, які відбиваються на соціумі. Це можна простежити на прикладах країн у яких проходять воєнні дії, чи виникають ситуації наближені до воєнних конфліктів.

Таким прикладом є наша держава в якій відбувається антитерористична операція, яка призводить до великої кількості загиблих і поранених, а також до статусу – біженців. Ще більше людей, що мешкають поза зоною бойових дій, перебувають у стані тривоги за себе, за своїх дітей, родичів. Війна є одним із найтяжчих випробувань людського духу, її психологічних і фізичних можливостей.

Сприйняття і переживання подій війни – це найбільша трагедія в житті кожної людини.

«Гаряча точка», антитерористична операція, «синдром АТО» – це жахливі події нашого сьогодення.

Особи, які проживають в зоні воєнного конфлікту, все менше мають можливостей зберегти фізичне та психічне здоров'я після виходу з зони бойових дій. Різнобічна й тривала дія несприятливих чинників зумовлює виникнення в людини високої нервово-психічної напруги.

Тим, хто пройшов випробування війною, надається можливість розкрити і пізнати себе в умовах, коли опиняєшся перед найважливішою цінністю – життям людини. Саме тому цим людям важко повертатися до «нормального» життя.

Повернення до мирного життя має величезний вплив на особистість. Сучасний рівень відносин у нашому суспільстві в силу економічної кризи і соціальної нестабільності створює середовище, що й без того має негативний вплив на психіку людей, що повернулися з війни.

Отже, людина виходячи з екстремальної ситуації, що пов'язана з загрозою для життя, зіштовхується із серйозними проблемами нерозуміння в суспільстві [2].

Фізичне повернення не завжди збігається з психологічним: людина після повернення розуміє, що все що було – минуло, але не відчуває це як «минуле». У певному сенсі можна говорити про активність інерції минулого, яка проявляється у феномені вторгнення минулого в сьогодення, незавершеності минулого, нерозірваного зв'язку Я-актуального з Я-колишнім.

Дослідженнями доведено, що особи, які отримали недостатню соціальну підтримку після травматичної події, більш схильні до формування стресового розладу. Учені припускають, що недостатній вияв соціальної підтримки з боку суспільства мав значний вплив на формування посттравматичного стресового розладу у деяких учасників військових дій.

Соціалізація людей, які перебували в місцях, де проходила війна після повернення до умов мирного життя виступає як ресоціалізація, тобто відновленням порушених якостей особистості (довоєнних), що необхідні їй для повноцінної життєдіяльності в суспільстві; та через процес соціальної реабілітації – поновлення, включення в нормальний процес соціалізації осіб.

Психічне здоров'я людини є необхідною умовою адаптації людини до мирного життя, її ефективної діяльності, загалом, і професійної, зокрема. Низка вище визначених проблем таких людей переходить до

однієї з найважливіших проблем у житті кожної людини – це є процесом самореалізації й переосмислення.

Соціальні наслідки людей які перебували в умовах війни чи були учасниками призводять до того, що в умовах вже мирного часу у людей порушується соціальна взаємодія, сімейні суперечки та проблеми з працевлаштуванням, втрачається інтерес до суспільного життя, знижується активність при вирішенні життєво важливих проблем.

Психологічні наслідки людей, які перебували в зоні де проходила війна:

Основними проблемами людини є:

- страх 57%;
- демонстративність поведінки 50%;
- агресивність 58,5%;
- підозрілість 75,5%.

До розладів поведінки (поведінкових особливостей) належать:

- конфліктність в сім'ї, з оточуючими, родичами, колегами по роботі;
- спалахи гніву;
- зловживання алкоголем та наркотиками.

Крім того, спостерігаються: нестійкість психіки, при якій навіть самі незначні втрати, труднощі штовхають людину на самогубство; боязнь нападу ззаду; почуття провини за те, що залишився живий; ідентифікація себе з убитими.

Спостерігаються

- сни і нічні кошмари,
- нав'язливі спогади про психотравмуючих події, що супроводжуються важкими переживаннями,
- раптові сплески емоцій з «поверненням» до психотравмуючої ситуації.

До інших психічних явищ належить присутні у людей:

- стан песимізму,
- відчуття занедбаності;
- недовіру;
- нездатність говорити про війну.

Повертаючись до повсякденного життя після впливу екстремальних подій люди важко адаптуватися до нових умов мирного життя, страх, агресивність, підозрілість – це реалії її буденності. Слід відзначити, що адаптація таких людей до умов мирного життя характеризується напруженими відносинами між ними і суспільством, формується негативне ставлення до соціуму. Слід зауважити, що це є одна з самих складних груп людей яким потрібна соціальна допомога з боку працівників соціальної сфери, волонтерів. **Саме тому зараз**

розробляються багато програм та методик з надання допомоги, яка має на меті покращити їхнє життя та майбутню соціалізацію в соціумі [3].

Отже, з вище сказаного можна зробити висновок що процес соціалізації є невід'ємним для кожної людини, яка хоче нормально існувати і взаємодіяти в соціумі, але перешкодою для цього процесу може стати таке явище як війна, що радикально змінює процес і людину та все, що її оточує – це соціальне і природне середовище, яке перешкоджає людині соціалізуватися в нових умовах. Саме це відображається на психічній і фізіологічній складовій завдяки якій людина не може пристосуватися до інших людей, та існувати і розвиватися в суспільстві.

Саме тому вона потребує соціальної і психологічної допомоги з боку волонтерів, соціальних працівників і педагогів, та психологів які допоможуть соціалізуватися в суспільстві після повернення із зони бойових дій.

Список використаних джерел:

1. Бердяев Н. А. О назначении человека // Н. А. Бердяев. – Париж:1931. – 109 с.
2. Мудрик А. В. Социальная педагогіка: Учеб. Для студ. пед. вузов / Под ред. В. А. Сластенина / А. В. Мудрик // 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 192 с.
3. Несмелое В. И. Наука о человеке / В. И. Несмелое. – СПб., 2000. – 218 с.
4. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Курс лекцій / Н. А. Сейко. – Ж: Житомир. держ. пед. ун-тет, 2002. – 260 с.

Пухно А.М.

студентка,

*ВКНЗ СОР «Лебединське педагогічне училище
імені А.С. Макаренка»*

СОЦІАЛЬНИЙ ПЕДАГОГ ЯК МОДЕРАТОР МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У сучасних умовах процесу формування конкурентноздатної особистості, який починається практично з молодшого шкільного віку, роль соціального педагога у налагодженні міжособистісних стосунків набуває особливої актуальності. У світлі цього рольовий репертуар соціального педагога розширюється. Таким чином спеціаліст стає модератором міжособистісної комунікації молодших школярів.